

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข และในมาตรา 8 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ประการที่สอง ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และประการสุดท้ายคือ การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ และต่อการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อจึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกายมีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3)

“ศิลปะ” เป็นสิ่งที่ดีงามและบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์อันเด่นชัด มีความแตกต่างกันไปตามสังคมมนุษย์ในแต่ละชนชาติ โดยได้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ไม่มีใครแย่งชิงได้ หากผู้คนในชาตินั้นรู้จักรัก หวงแหน และอนุรักษ์ให้คงอยู่คู่ชาติ สืบไปและดนตรีพื้นบ้านอีสาน ถือว่าเป็นศิลปะสาขาหนึ่งที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญา ของชาวอีสานที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเพื่อความบันเทิงและความเชื่อของบุคคลในชุมชนนั้นๆ ได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 7)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ สาระที่ 2 ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 214)

โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้กำหนดหลักสูตรการสอนดนตรีที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด คือ ร้อยละ 30 ใช้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มาพัฒนาเป็น

หลักสูตรท้องถิ่น ใช้จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของมรดกทางภูมิปัญญา อันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่างผู้มีวัฒนธรรม จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ ปีงบประมาณ 2556 ที่ผ่านมา พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้เรียนขาดทักษะ และขาดความตระหนักในคุณค่า และความสำคัญในการแสดงออกทางดนตรีและนาฏศิลป์ ดังนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ประสบผลตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอนดนตรี ควรที่จะมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญของดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างลึกซึ้งและจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับคนหมู่มากได้เป็นอย่างดีและเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของคนอีสานด้วย (โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่, 2556, หน้า 10)

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นสาระการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ที่สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนและผู้เรียนได้เข้าถึงการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยการปรับลดหรือเพิ่มเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เอกสารความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ และแผนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต ทรัพยากรภูมิปัญญาของท้องถิ่น เป็นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ ในกรณีของท้องถิ่นที่หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บทไม่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้บริหาร และครูนำไปใช้ในโรงเรียนต่อไป เป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาโดยหลักสูตรแม่บทได้กำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระไว้อย่างกว้างๆ ประสบการณ์บางอย่างอาจไม่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น จึงเปิดโอกาสให้สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน ทำให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจท้องถิ่นของตนและเพื่อให้การดำเนินการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องมีการประสานสัมพันธ์และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 216)

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะ ของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจ ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1-5)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีและ สาระนาฏศิลป์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ เช่น นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกได้

ถูกต้อง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องดนตรี นำความรู้ความสามารถเรื่องดนตรีและนาฏศิลป์ไปใช้ในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดความตระหนักในความเป็นไทย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเหล่า ผักไล่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อเป็นการช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น จึงเป็นแรงใจให้ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่ อย่างไร
2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานมีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน มีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้สนใจ ในการพัฒนาการสอนกลุ่มสาระอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายหนองกวางห้วยหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยหลวง โรงเรียนบ้านห้วยทราย โรงเรียนบ้านคำลาดพื้นที่ โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ รวมประชากร ทั้งหมด 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน

2.2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน

2.2.3 ทักษะปฏิบัติด้านดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน

2.2.4 ความพึงพอใจต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยทำการทดลอง 20 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

4. เนื้อหา

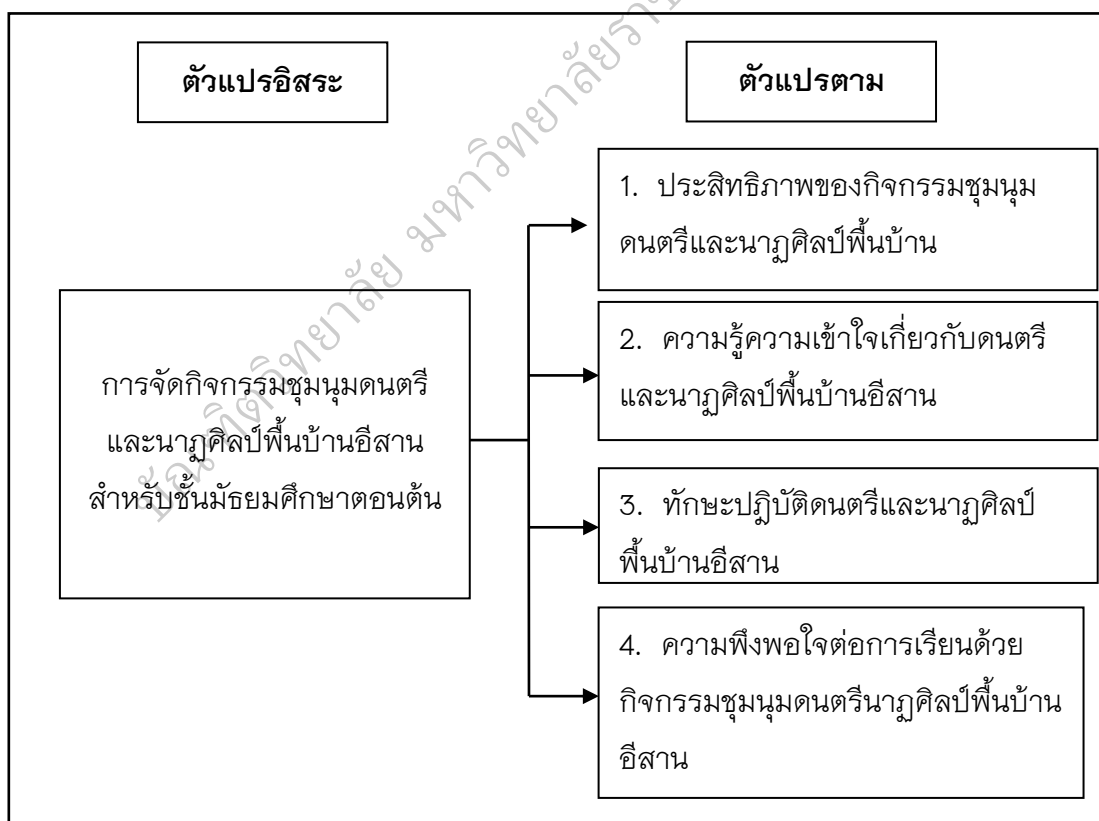
เนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ผู้วิจัยเลือก

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 2 ดนตรี สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มีเนื้อหา ดังนี้

- 4.1 ความเป็นมาของดนตรีอีสาน
- 4.2 โน้ต และการอ่านโน้ตดนตรีไทย
- 4.3 ประวัติความเป็นมาของลาย หรือเพลง เช่น ลายแคน
- 4.4 การบรรเลงของดนตรีพื้นบ้านอีสานแต่ละชนิด
- 4.5 การแสดงพื้นเมืองอีสาน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมชุมนุม หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติม ในสาระดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมการสอนตามรูปแบบการสอนดังนี้

2.1 กิจกรรมตามแนวคิดทฤษฎีของซิมป์สัน มี 7 ชั้นดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นการรับรู้ เป็นชั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำให้การให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ชั้นที่ 2 ชั้นการเตรียมความพร้อม เป็นชั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้นๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้นๆ

ชั้นที่ 3 ชั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม เป็นชั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรือการแสดงทักษะนั้นหรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ชั้นที่ 4 ชั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง เป็นชั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้นๆ

ชั้นที่ 5 ชั้นการกระทำอย่างชำนาญ เป็นชั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้นๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดีขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่างๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น ครูผู้สอนจะต้องแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยจำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน คละกันโดยมุ่งเน้นให้เด็กเก่งของแต่ละกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครู โดยมีหลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่ม ดังนี้ นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย นำผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาจัดกลุ่มตามจำนวนกลุ่มที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

แบ่งกลุ่มแบบ 4 คน คนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และคนอ่อน 1 คน

แบ่งกลุ่มแบบ 3 คน คนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน

แบ่งกลุ่มแบบ 2 คน คนเก่ง 1 คน และคนอ่อน 1 คน

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา CIPPA Model

1. ขั้นการทบทวนความรู้เดิม

2. ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่

3. ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยง

ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

4. ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเมื่อได้เรียนรู้แล้ว

5. ขั้นการสรุปและการจัดระเบียบความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้ง่าย เป็นกิจกรรมสรุปร่วมกัน โดยสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้

6. ขั้นการแสดงผลงาน เป็นกิจกรรมเสนอสิ่งที่เรียนรู้ในรูปของการจัดกิจกรรม

7. ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือเพื่อแก้ปัญหาในสิ่งที่ต้องการคำตอบต่อไป

3. ประสิทธิภาพของแบบทดสอบ หมายถึง ความสามารถในการวัด ความรู้ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ประเมิน ภาคปฏิบัติของนักเรียน และทดสอบย่อยในแต่ละแผน

80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้ จากการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้าน อีสาน หลังเรียน เสร็จสิ้นการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน หมายถึง นักเรียนที่เรียนดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้าน มีความรู้ ความเข้าใจ วิเคราะห์ เนื้อหาเกี่ยวกับ ดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านได้อย่างถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความเข้าใจ เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน หมายถึง นักเรียนเกิด การเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนเกิดทักษะขบวนการในการปฏิบัติดนตรีและ นาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากแบบวัดทักษะปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ความพึงพอใจต่อการเรียนชุมชนดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนดนตรีและนาฏศิลป์ทั้ง นาฏศิลป์ที่บ้านอีสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม ซึ่ง วัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น